

INTERVIEW VAN DE WEEK

De missie van Jan Jonker, die zijn kleinzoon verloor door een gevaarlijk zwembadrooster

'Ik wil anderen dit immense verdriet besparen'

Hij had na een 'arbeidzaam' leven gedacht ontspannen en relaxed van zijn pensioen te kunnen genieten. Maar hoe anders zou het lopen. Jan Jonker ging de barricades op – ter nagedachtenis en uit eerbetroon aan zijn nu twee jaar geleden verdronken kleinzoon Willem. De twaalfjarige jongen uit Ter Aar werd, spelend in een Italiaans zwembad, vastgezogen aan een bodemrooster.

Drie volwassenen bleken niet in staat Willem te bevrijden. Jan Jonker beet zich vast in de materie en ontdekte iets dat nog niemand wist: meer dan de helft van alle zwembaden in Europa is zo onveilig dat er tientallen ernstige ongelukken per jaar plaatsvinden. De door hem opgerichte stichting Blue Cap Foundation probeert dit tij te keren. 'Als ik één ander stel grootouders dit immense verdriet kan besparen, dan is mijn missie al de moeite waard geweest.'

Afkomst
„Ik ben een echte boerenzoon. Daar ligt de basis van wat ik ben, en wat ik heb kunnen worden. Met zo'n afkomst ben je gewend om, zodra je kunt lopen, aan het werk te gaan. Tijdens mijn middelbare schooltijd stond ik 's ochtends om vijf uur op om het land in te gaan. En daarna ging ik op m'n fietsje op weg naar school, dertien kilometer verderop. Het was altijd aanpakken en meesjouwen geblazen. Als 's middags uit school andere kinderen speelden of voetballen, ging ik de koeien melken. Je was daar niet altijd blij mee, maar ik heb niets naars uit die jeugd overgehouden. Je voelde je thuis nodig, we deden alles voor en met elkaar. Ik bewaar dan ook warme herinneringen aan die tijd.”

Geen barricadetype
„Ik schets die jeugd, ook om aan te geven dat activiteiten als staken en de barricades opgaan mij totaal niet liggen. Dat ik de laatste paar jaar niet anders heb gedaan, komt doordat wat met mijn kleinzoon Willem is gebeurd.”

De klap
„Het ongeluk gebeurde op 18 juli 2010, op de eerste dag van zijn vakantie in Italië, vlak na Willems aankomst in Toscane. Hij speelde in het peuterbad. Van het ene op het andere moment werd hij vastgezogen aan het bodemrooster van de watercirculatie. Hij kwam hij niet meer boven. Er werd meteen hulp gehaald, maar Willem was kansloos, temeer daar hij op z'n buik lag, met zijn gezicht onder water.”

Jarig
„Willems afscheidsbijeenkomst vond plaats in de sporthal van Ter Aar. Alle andere locaties waren te klein geweest, want er kwamen maar liefst 800 mensen. Het hele dorp liep uit, alles wat kon komen, was er. En dat in de vakantietijd! Er zijn mensen speciaal voor van vakantie teruggekomen. Dat massale medeleven heeft ons allemaal zeker troost gegeven.”

Gedrevenheid
„De eerste tijd na Willems overlijden was ik verlamd van verdriet. In zo'n periode kun je niets. Maar daarna kwam een soort gedrevenheid over me. Beroepshalve ben ik een analytisch denker. Het gebeuren liet

Paspoort
Naam: Jan Jonker
Leeftijd: 72 jaar
Woonplaats: Bennebroek
Opleiding: Hogere Landbouwschool
Functie: Hij was onder meer: in de jaren '90 medeandeelhouder/eigenaar Leids bedrijf Bonda Veevoederbureau BV en werkzaam bij de aardappelzetmeelindustrie Avebe. Oprichter en vicevoorzitter Stichting Blue Cap Foundation uit Roelofarendsveen (zie www.thebluecap.com)
Burgerlijke staat: 48 jaar getrouwd met Riet, dochters Marlijnne en Ineke, drie kleinkinderen (van wie Willem van Wijk, overleden in 2010, er één was)

me niet meer los: hoe in de wereld was het mogelijk dat Willem op die manier was verdronken? Nota bene in een badje waar maar 90 centimeter water in stond, en dat een doorsnede van maar een paar meter had?”

Veel ongelukken
„Langzaam maar zeker kwam ik er achter dat Willem bepaald niet het enige slachtoffer is. Dat elk jaar wereldwijd tientallen van dergelijke dodelijke ongelukken in zwembaden plaatsvinden. Alleen al in de zomervakantie van vorig jaar zijn in Europa drie kinderen op deze manier verdronken. En dan tel ik de ongevallen die nog net goed aflopen niet eens mee, omdat die vaak niet worden geregistreerd. Als je zoiets meemaakt en je hebt het er levend afgebracht, dan is je primaire reactie: wegwezen hier, en nooit meer terugkomen. Dan alarmer je niemand.”

The Blue Cap
„Ik heb The Blue Cap Foundation opgericht. Via deze stichting konden we meetapparatuur laten ontwikkelen en zijn we gaan meten in willekeurige vakantieaccommodaties in Nederland en andere Europese landen. Meten is weten!
Langzaam maar zeker kwam ik achter de gruwelijke waarheid: in meer dan de helft van de zwemlocaties bevinden zich gevaarlijke afzuiginstallaties en bijbehorende roosters. Die roosters zien er niet verdacht uit, maar ze hebben een enorme zuigende werking, waardoor een zwemmer er onwillekeurig naar toe drijft. Als je eenmaal vacuüm aan zo'n rooster wordt vastgezogen, komen er enorme krachten vrij. Mensen realiseren het zich niet, maar het gaat om vele honderden kilo's. Je krijgt het lichaam niet meer zonder onoverkomelijk letsel los. Het heeft geen zin om de pomp stop te zetten, want eenmaal vacuüm vastgezogen, blijft dat vacuüm door de druk van de waterkolom bestaan. Daarbij gaat het om seconden. Een zwemmer is niet op deze paniek berekend en de longen schieten meteen

Jan Jonker bij het demonstratie- en testbad, dat zijn stichting The Blue Cap nu in Nieuw-Vennep laat bouwen foto Dick Hogewoning

vol water. Na een paar minuten valt dan ook meestal niets meer te reanimeren.”

Benauwd
„Toen ik de resultaten van de metingen zag, kreeg ik het ongelofelijk benauwd. Ik leek de enige te zijn die deze onvoorstelbaar grote risico's nu kende. Ik sliep er niet meer van, ik dacht: hoe maak je zoiets in de wereld bekend? Waarom weet niemand hiervan? Waarom heeft nooit iemand eerder die

zuigkracht van de apparatuur gemeten?”

Pionieren
„Ik heb niet lang in m'n eentje hoeven puzzelen en piekeren. Gelukkig heb ik altijd goede banen gehad, zodat ik financieel de mogelijkheid heb om hier geld in te steken. En het scheelt natuurlijk dat ik altijd een groot netwerk heb gehad en ik die cijfers van het meetwerk wetenschappelijk wist te onderbouwen.

Van mijn eerste werkgever, Bonda, heb ik geleerd dat je, als je je werk goed wilt doen, mensen om je heen moet verzamelen die 'knapper' zijn dan jijzelf. Ik was bovendien emotioneel te zwak en te kwetsbaar om met de stichting in m'n eentje te blijven pionieren.”

Deskundigen
„Dus ben ik op zoek gegaan naar gekwalificeerde deskundigen, zoals een letselschadejurist, technici, een econoom, een

accountant en een communicatiekundige, die de zaak adequaat kunnen benaderen. Ik heb een voorzitter voor de stichting gevonden, die deskundig is op het gebied van veiligheid en techniek. En sinds kort hebben we het Ministerie van Infrastructuur, het Bureau Onderzoeksraad voor de Veiligheid en de Technische Universiteit Twente weten te mobiliseren. Ze denken en onderzoeken nu allemaal mee over en naar de technische veiligheid van ba-

den, hoe deze te verbeteren en hoe zuigkrachtrisico's kunnen worden uitgesloten.”

Pijpje
„Eigenlijk is er maar één manier om het vacuüm van de zuigkracht op te heffen: lucht toevoeren. Daarom hebben we een simpele, maar effectieve oplossing gevonden. De Blue Cap Quick Release. Een pijpje, dat direct achter het rooster wordt aangebracht en dat lucht toelaat. The Blue Cap pleit er nu voor dat bij nieuwe zwembaden geen afzuigroosters meer worden toegepast, en dat het water uitsluitend via een overloopstelsel wordt afgevoerd.”

Keurmerk
„Wat de stichting wil, is dat hotels, pretparken, attractiebad en campingzwembaden een veiligheidsvignet krijgen – een soort APK-systeem – zodra zij hun zaken technisch goed op orde hebben. En dat niet alleen in Nederland, maar in heel Europa. Vanuit de Europese normcommissie voor de veiligheid in zwembaden is een werkgroep van vijf mensen ingesteld, die nu werkt aan voorstellen om de bestaande regelgeving aan te passen. Dat gebeurt op grond van en naar aanleiding van door de stichting verkregen meetresultaten. Er zijn gesprekken gevoerd met reisorganisaties en verzekeraars. We hebben een demonstratiefilm gemaakt, die nu de hele wereld overgaat. En een zwembadbouwer in Nieuw-Vennep installeert momenteel op onze aanwijzingen een demonstratie- en testbad. In de toekomst kunnen we toezichthouders en overheden daar de fouten en oplossingen demonstreren.”

Reacties
„De meeste managers en directies van zwemaccommodaties zijn luiwiger om de testmetingen van The Blue Cap te laten verrichten. Als we reisorganisaties bezoeken, worden we soms met advocaat en al ontvangen. Vaak wordt ons de toegang tot zwemattracties geweigerd, bang als men is om bij eventuele ongelukken aansprakelijk te worden gesteld. Maar gelukkig is er in de achterdocht en het wantrouwen een kentering gaande. Er zijn inmiddels enkele ketens, waar we nadere samenwerking mee bespreken.

Het is dan ook niet onze bedoeling om de vuile was buiten te hangen of om iedereen uit zwembaden weg te houden. Maar wel om exploitanten en gasten alert te maken op de risico's.”

Verlies (klein)kind
„Het verlies van een kleinkind is voor mij net zo erg als van een kind. In mijn geval ervaar ik het zelfs nog vele malen zwaarder. Ik spreek uit ervaring. Als zesjarig jongetje heb ik meegemaakt dat mijn broertje van twaalf overleed. Mijn vrouw en ik hebben zelf ooit ook twee keer een kindje verloren. Ik weet dus wel degelijk dat het leven vele kantjes heeft. Het verschil was dat onze kinderen overleden toen ze nog maar baby's van een paar maanden oud waren, terwijl Willem al twaalf jaar was. We hebben hem dus veel langer meegeemaakt. Daarom ervaar ik het dus heel anders.”

Bijzondere band
„Daar komt bij dat we juist met Willem zo'n bijzondere band hadden. Hij was van de drie kleinkinderen ook degene die het meest bij ons kwam. Wie Willem was? Een prachtkind. Hij werd geboren met een oog dat een beetje hing. Dat was zijn charme. Hij ontwikkelde zich als een sociaal en sportief kind, een jongen met veel humor. Hij was geliefd. Vaak droeg hij een blauwe pet. Vandaar dat we de stichting The Blue Cap hebben genoemd.

„We 'mochten' als grootouders heel veel met die kleinkinderen, dus hebben we ontzettend vaak met hem opgetrokken. Daarom missen we Willem nu natuurlijk ook extra erg. Twee weken voor het ongeluk ben ik nog samen met hem vijf dagen naar Londen geweest. Wat ben ik achteraf ongelofelijk blij dat ik die reis nog heb gemaakt. Hoewel je dan dus binnen een paar weken van een hoogste-naar een absoluut dieptepunt gaat.”

Draad oppikken
„Je begrijpt: ik weet heel goed hoe lastig het is om samen met je partner de draad weer op te pikken, om te proberen weer zin in het leven te hebben. Toen onze baby's overleden, waren er twee dochters, die ons nodig hadden. Je moet wel door. En nu blijkt weer hoe belangrijk het is om een groot netwerk te hebben: familie en vrienden, die je er doorheen helpen. Nog los van de drive die ik heb met de stichting. Ik voel het als een must om iedereen wakker te maken. Hoewel het natuurlijk eigenlijk te gek is dat een man als ik, die nooit iets met zwembaden te maken heeft gehad, dit alles in gang heeft moeten zetten.”

Moeder en zus
„Met onze dochter, Willems moeder, gaat het naar omstandigheden goed. Ze is verhuisd uit Ter Aar en doet haar best om een nieuwe start te maken. Willems zusje is, zowel op haar oude als nieuwe school als op andere plaatsen in de regio, druk bezig met allerlei sponsoracties voor de Blue Cap Foundation. Dat geeft haar het gevoel 'iets' te kunnen doen. Voor haar is dat een omslagpunt in haar verdriet geweest.”

Schuldgevoel?
„Nee, ik kan mezelf niets verwijten. Als ik het allemaal eerder had geweten, had ik Willem kunnen waarschuwen. Maar niemand wist het immers? Nu wel. Al kan ik maar één enkel stel grootouders dat immense verdriet besparen, dan ben ik niet voor niets bezig geweest.”

Verwerken
„Ik hoor zo vaak: wat je allemaal doet met die stichting, helpt zeker wel bij de verwerking? Nou, daar kan ik kort over zijn: nee, absoluut niet! In mijn hoofd gaat het altijd maar door, denk ik constant aan die retroosters, aan pompsystemen en zuigkracht. Ik ben er een groot deel van mijn dagen mee bezig. Dat is een gruwel. De ene dag kan ik er beter tegen dan de andere... Maar bij mij verdringt Willem elke dag wéér.”

MIEP SMITSLA-DE GRAAFF

AFVALRACE

Ze wogen begin januari samen 908,5 kilo, de negen deelnemers van de Leidsch Dagblad/Sportcity Afvalbattle. Daar willen ze in drie maanden tijd 100 kilo vanaf hebben. Elke week leest u hier over hun ervaringen, ups en downs. De tussenstand: 49,6 kilo eraf.

Tijd voor wat tussentijdse testjes

De afvalbattle is op de helft. Het is tijd voor de individuele tussenevaluaties. De uitkomst: over het algemeen gaat het goed met de deelnemers. Ze vallen af en zitten lekkerder in hun vel. Alleen Filiz Bavkir blijft wat achter bij de rest. „Ze had het daar vorige week best moeilijk mee, vooral omdat ze de anderen vooruit zag gaan. Bij haar

blijft de weegschaal steeds hangen”, vertelt trainer Mattijs Mensinga. Ook bij de anderen zullen moeilijke momenten komen. „Het nieuwe is er nu van af. Nu komt het aan op doorzettingsvermogen.” Theo de Rie heeft zijn evaluatie. Theo de Rie heeft zijn evaluatie. Theo de Rie heeft zijn evaluatie. Theo de Rie heeft zijn evaluatie.

zonder spierpijn gehad sinds ik ben begonnen”, zegt hij. Vooral vorige week, na de marteltraining van trainer Ed de Lange, had hij hem goed zitten. „Ik was ontzettend diep gegaan. Ik voelde me alsof ik een kater had, stond heel onvast op mijn benen. Dat had ik nog nooit gehad. Ik had ook ontzettende honger. Ik heb gegeten! Wel gezonde dingen, fruit, brood.” Mattijs vertelt hem dat eten na het sporten niet erg is. Sterker nog, het is juist goed. „Na het ontbijt is eten na het sporten het belangrijkste moment om te vullen. Als je maar geen zak chips naar binnen werkt.” Dat zit bij Theo wel goed. Sinds hij begonnen is met de afvalbattle heeft hij nauwelijks nog 'gesnaaid'. „Ik ben streng voor mezelf. Dat heb ik ook met mezelf afgesproken toen ik me

opgaf voor de battle. En ik moet zeggen: ik mis het niet.” Theo werkt in een zorginstelling. Altijd als er een bewoner jarig was, at hij een gebakje mee. „En dat zijn er nogal wat. Op weg naar huis had ik vaak honger en reed ik langs de snackbar.” Het is tijd voor een fietstest. Theo moet vijf minuten fietsen en het metertje op het apparaat tussen de 60 en 80 omwentelingen per minuut houden. Mattijs wijst op een ander metertje. „Die geeft Theo's hartslag aan. Hoe lager zijn hartslag is aan het eind van de test, hoe beter zijn uithoudingsvermogen.” De computer in de fiets berekent met de gegevens de maximale zuurstofopname per kilogram lichaamsgewicht per minuut spanning. Bij Theo komt het cijfer 32,9 eruit, iets onder het gemiddelde voor zijn leeftijd. Mattijs: „Aan het eind van de

drie maanden doen we de test nog een keer. Je zal zien dat je dan vooruit bent gegaan.” Mattijs heeft ook Theo's buik-omvang gemeten. Die is nu 114 centimeter. In januari was dat nog 120. Mattijs: „De buik is de slechtste plek om vet op te slaan. Daar zitten al je organen en die komen in de verdrukking.” Theo heeft dat met eigen ogen gezien. Hij is vorige week naar 'Bodyworlds' geweest, een tentoonstelling met meer dan 200 geplasticeerde menselijke lichamen. Hij zag daar een doorsnede van een gezond mens naast een van iemand met obesitas. „Dat was een man van 36. Zijn organen waren helemaal aangedaan door het vet. Toen dacht ik wel 'nou Theo, bij jou ziet dat er ook zo uit'. Ik ben blij dat ik er iets aan doe nu.”

Theo de Rie.

Filiz Bavkir.

